

Regionaal Archief Alkmaar

De Bergermeer tot de reglementering van 1861

Dankzij publikaties van H. Schoorl en F.D. Zeiler zijn we behoorlijk op de hoogte van de geschiedenis van de Bergermeer. Schoorl richtte zijn onderzoeken vooral op de achtergronden van de bedijking in de jaren zestig van de 16^e eeuw en de liquidatie van de bezittingen in de polder van een van de bedijkers, Hendrik van Brederode, heer van Bergen en Vianen. (.. Zie H. Schoorl, 'De bedijking van de Bergermeer', **Alkmaars Jaarboekje** 6 (1970) pp. 67-92, en 'Zorgen over Bergen en de Bergermeer; de nalatenschap van Hendrik van Brederode, 1568-1611', in E.H.P. Cordfunke, eindred., **Kennemer Historie. Uit de geschiedenis van Alkmaar en omstreken** (Zutphen 1987) pp. 63-98.) F.D. Zeiler kwam in 1976 met een kleine studie waarin een van de molens van de Bergermeer, de Viaan, centraal staat. (.. F.D. Zeiler, **De Viaan, 'een Sijpschen molen anno 1579 op den Bergermeer opgericht'** (z.p. 1976).) In het bedoelde werkje gaat hij echter ook uitgebreid in op de perikelen rond de bedijking, de inrichting en werkzaamheden van het polderbestuur, de waterhuishouding etcetera. Onlangs publiceerde Zeiler nog eens over de geschiedenis Bergermeer in een jubileumuitgave ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de Berger Scholengemeenschap. (.. F.D. Zeiler, 'De Bergermeer', in: J. Nobbe, T. Borst, red., **Heerlijk Bergen!? Bergen, Bergen aan Zee, Bergermeer en binnenduinrand: terugblik en toekomst** (Bergen 1995) pp. 52-61.) De studies van Schoorl en Zeiler maken een uitgebreide inleiding overbodig. Ik zal mij hier beperken tot een bondig overzichtje van de geschiedenis van de polder waarbij aan de bestuurlijke ontwikkelingen speciale aandacht zal worden besteed.

Het initiatief tot de drooglegging van de Berger- en Egmondermeer ging uit van de heer van Bergen, de reeds genoemde Hendrik van Brederode, en de heer van Egmond, Lamoraal. Een octrooi werd er door beide hoge edelen niet aangevraagd. Zij gingen er van uit dat zij op grond van hun heerlijke rechten de twee aaneengesloten wateren konden droogmaken. Reeds in 1555 is er van bedijkingsplannen sprake, maar pas in 1563 werd er werkelijk ernst mee gemaakt. In dat jaar sloten Hendrik en Lamoraal een overeenkomst met de regenten van Alkmaar. Deze gingen met de bedijking accoord op voorwaarde dat de rechten van de stad onverlet bleven. Verder verklaarden de vroedschappen dat zij een vaart vanuit de stadsgracht de Laat naar de ringvaart zouden laten graven. Deze vaart kon als uitwatering van het nieuwe land op de Schermerboezem dienst doen. Het stadsbestuur bereikte door de aanleg een goede doorspoeling van de stadsgrachten. Bovendien zouden door de nieuwe verbinding de markten van de stad goed bereikbaar blijven voor de inwoners van Egmond en Bergen. (.. Zie Schoorl, 1970, pp. 68, 69; Zeiler, 1976, pp. 11-13.)

In de vaart, die bekend werd als de Steesloot, werd een sluis gelegd, de Lamoraalsluis. Door middel van deze sluis konden de ringvaarten van de Berger- en Egmondermeer bij hoge waterstanden afgesloten worden van de Schermerboezem. Ook de tweede afwatering, die door de Melksloot naar de Hondsbosschevaart onder Koedijk liep, kon worden afgesloten en wel door het Bergersluisje. (.. Zie voor de latere ontwikkelingen rond de afwateringen en de sluisjes en met

*name de Alkmaarse onderhoudsplichten C.W. Bruinvis, **Rapport van de gemeentearchivaris, den heer C.W. Bruinvis, inzake de Egmondervaart en de Verlaatjes** [Alkmaar 1902], vgl. met archief Bergermeerpolder nr. 132.)*

In de jaren 1564-1565 werd hard aan het leggen van een ringvaart en -dijk, de plaatsing van molens etcetera gewerkt. In 1566 waren de werkzaamheden zover gevorderd dat tot uitgifte van de gronden kon worden overgegaan. Vier jaar later liepen de Berger- en Egmondermeer tijdens de Allerheiligenvloed echter weer vol water. De oorlogstoestand maakte dat aan herstel van de schade voorlopig niet gedacht kon worden. Toen de Spanjaarden in 1573 naar Alkmaar oprukten werd bovendien de afbraak van de molens bevolen om te voorkomen dat de vijand zich erin zou nestelen. Een aantal Alkmaarse schuldeisers van de polder onder leiding van Pieter Jansz. Stoop liet daarop de drie molens van de Bergermeer afbreken. Ze werden in de stad opgeslagen. Stoop verkreeg een uitspraak van het Alkmaarse gerecht waarbij hem werd toegestaan de molens ter dekking van de uitstaande schulden te verkopen. Hij verkocht hierop inderdaad een van de drie molens. De ingelanden tekenden beroep aan bij het Hof van Holland, maar tenslotte kwamen zij toch tot een vergelijk met Stoop c.s. De twee resterende molens deden de ingelanden vervolgens zelf van de hand.(.. *Schoorl, 1970, p. 79; Zeiler, 1976, p. 15; archief Bergermeerpolder nr. 152.)*

In 1578 werden de eerste stappen gezet om tot hernieuwde droogmaking van de Bergermeer te komen. In september van dat jaar lieten de ingelanden een nieuwe molen bouwen die bekend werd als de Dikke Molen. Verder werd er een molen van de Zijpe gekocht, de Viaan. In 1584 of 1585 werd er bij deze molen nog een derde, de Kleine Viaan, bijgeplaatst. De Kleine Viaan werd ruim een eeuw later, in 1724, verkocht en afgebroken.(.. *Schoorl, 1970, p. 86; Zeiler, 1976, pp. 18, 24. De naam "Viaan" hangt naar alle waarschijnlijkheid samen met het feit dat Hendrik van Brederode heer van Vianen was (Zeiler, 1976, p. 14, 1995, p. 57).)*

Ter bekostiging van de genoemde werken moesten natuurlijk omslagen over de landerijen worden gedaan. De eigenaars van de oude, tegen wil en dank ingedijkte landerijen in de polder werden volgens een accoord van 1568 slechts met halve omslag belast.(.. *Schoorl, 1970, p. 77; Zeiler, 1976, p. 14. Deze situatie duurde voort tot de reglementswijziging van 1933, zie archief Bergermeerpolder nr. 16.)* De rest, inclusief de uitgestrekte bezittingen van de erven van de in februari 1568 overleden Hendrik Van Brederode, betaalden het volle pond. Juist van die erven Brederode bleven de omslagen echter uit. De penningmeester van de polder, Adriaen Hendriksz. Rabbi, daagde tenslotte de baljuw van Bergen, rentmeester van de goederen van Brederode, voor het Hof van Holland. Het resultaat was dat in stappen de landerijen toegevalen aan Hendrik's erfgenamen werden verkocht om uit de opbrengst de omslagen te voldoen.(.. *Zie voor deze kwestie Schoorl, 1970, 1987, vgl. met archief Bergermeerpolder nrs. 70, 125.)*

De kwestie met de erven Brederode waren niet de enige moeilijkheden waar de ingelanden zich voor zagen gesteld. In 1582 kwamen er klachten dat de landerijen ten noordwesten van de Bergermeer, de Berger- of Lagehammen, via een duiker onder de ringvaart op de poldersloten afwaterden. De molenmeesters van de Bergermeer wisten te bereiken dat de duiker gesloten werd. In 1603 kwam er evenwel alsnog een regeling met de toenmalige eigenaar van de Bergerhammen,

de Alkmaarse poorter Willem Harmensz. Roswinckel tot stand. Hij kreeg op bepaalde voorwaarden toch permissie op de Bergermeer uit te wateren.(.. *Schoorl*, 1970, pp. 85, 86; *G. de Vries Az*, **De zeekeringen en waterschappen van Noord-Holland** (Haarlem 1864) p. 259, vgl. met archief *Bergermeerpolder nr. 144.*)

Bestuurlijk waren er ook moeilijkheden. In 1568, vlak na de droogmaking, was er een bestuur over de polder gesteld bestaande uit drie door de koning te benoemen molenmeesters. Deze drie dienden ieder jaar rekening te doen ten overstaan van de rentmeester van de koning en de ingelanden. Dat de koning de molenmeesters aanwees was een buitengewone maatregel die voortvloeide uit de staat van confiscatie waarin de bezittingen van Brederode verkeerden. Hendrik van Brederode had namelijk, als een van de voormannen van het verzet tegen het Spaanse gezag, in 1567 de wijk naar Duitsland moeten nemen. Zijn bezittingen werden vervolgens op 15 juni 1568 in beslag genomen. Pas in 1576, met de Pacificatie van Gent, was er sprake van teruggave van door het Spaanse gezag geconfiscieerde goederen. Hendrik zelf maakte dit niet meer mee. Zoals gezegd overleed hij in februari 1568 in ballingschap.(.. *G. de Vries Az*, **Het dijks- en molenbestuur in Holland's Noorderkwartier onder de grafelijke regeering en gedurende de Republiek** (Amsterdam 1876) p. 381; *Schoorl*, 1970, p. 77, 1987, pp. 66-68.)

Met de verkoop van de goederen van Hendrik van Brederode na de hernieuwde be- dijking en het afzweren van Filips II in 1581 was de regeling van 1568 natuurlijk waardeloos geworden. In 1586 werd het bestuur daarom nieuw op poten gezet. Zeven van de grootste landeigenaren legden in juni van dat jaar een ontwerp van een bestuursregeling aan het Hof van Holland voor. In deze regeling werd voorgesteld vier molenmeesters aan te wijzen waarvan er drie als heemraden zouden functioneren. De baljuw van Bergen werd voor de vervulling van de post van dijkgraaf voorgesteld. Het Hof keurde deze regeling op 28 juli 1586 goed en verklaarde haar bindend.(.. *Schoorl*, 1970, pp. 84, 85; *Zeiler*, 1976, p. 18, vgl. met archief *Bergermeerpolder nr. 14*. *Vervolgens verzocht het bestuur de paltsgravin douarière van Brederode om permissie of haar schout als dijkgraaf op zou mogen treden. De douarière was hiertoe bereid mits haar rechten niet geschonden zouden worden, zo berichtte zij op 4 november 1586 de schout van Bergen. Het bestuur verleende haar vervolgens op 10 januari 1587 een akte van non-prejuditie. De schout zelf accepteerde op dezelfde dag het dijkgraafschap (Rijksarchief in Noord-Holland, archief *Departementaal Bestuur van Amstelland nr. 381*).)*

Borderellen van de polderrekeningen uit de eerste helft van de 18e eeuw, bewaard gebleven in het stadsarchief van Alkmaar wijzen uit dat toen nog aan de regeling van 1586 werd vastgehouden. Wel blijkt het dan zo te zijn dat steeds drie heemraden uit Alkmaar moesten komen en één uit Bergen. Bij het afleggen van de rekeningen waren verder steeds enige ingelanden aanwezig.(.. *Stadsarchief Alkmaar voor 1815 nr. 2180.*)

Tegen 1796 blijkt er verandering in het bestuur te zijn gekomen. Er is dan namelijk sprake van vijf heemraden, drie uit Alkmaar en twee uit Bergen. Het stuk waaruit we deze informatie ontleen is de moeite waard om even langer bij stil te staan. Het gaat om een afwijzende beschikking van het Provinciaal Comité op een rekest van de verenigde ingelanden van de Bergermeer. In het bedoelde

rekest werd hevig geklaagd over de gang van zaken bij de bestuursverkiezingen. Die waren kennelijk tot een onderonsje van een select groepje geworden. Hier namen de ingelanden geen genoegen meer mee. Zij wensten dat voortaan een door de ingelanden aan te wijzen commissie in alle openheid de verkiezing van de heemraden zou regelen. Bij de stemming moest verder geen acht meer worden geslagen op de woonplaats van de verkozenen. (.. *Archief Bergermeerpolder nr. 20. De eisen van de ingelanden kunnen natuurlijk niet los worden gezien van de Bataafse revolutie met haar credo van "Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap".*)

In 1861 blijkt er tenslotte nog een heemraadszetel te zijn bijgekomen. In dat jaar omschreef G. de Vries Az. de bestuursinrichting namelijk als volgt:

"...er [zijn] tegenwoordig zes heemraden..., te weten: drie gekozen uit de ingelanden, wonende te **Alkmaar**, en drie uit die te **Bergen** woonachtig. Zij verdeelen de werkzaamheden onder elkander. De openvallende plaatsen worden door het bestuur zelf weder aangevuld. De burgemeester van **Bergen** is nog altijd dijkgraaf".

(.. *Notulen van het verhandelde in de buitengewone vergaderingen en in de zomervergadering der Provinciale Staten van 1861, bijlage C. Met het "nog altijd" duidde De Vries op de regeling van 1586 waarbij het dijkgraafschap aan de baljuw van Bergen was opgedragen. De burgemeester van Bergen had, als opvolger van de baljuw, de post overgenomen.*)

De zojuist geciteerde opmerking van De Vries, griffier van de Staten van Noord-Holland en kenner bij uitstek van de geschiedenis van de Noordhollandse waterstaat, is ontleend aan de memorie van toelichting bij het ontwerp-reglement van bestuur voor de polder. Dit ontwerp werd op 2 juli 1861 aan Provinciale Staten aangeboden. Men was op provinciaal niveau toen al enige jaren bezig met een algehele herziening van het waterschapsbestuur. Vanaf de afkondiging van het Algemeen reglement van bestuur voor de Noordhollandse waterschappen in 1854 voorzagen Provinciale Staten het ene waterschap na het andere van een Bijzonder reglement van bestuur. Het Bijzonder reglement voor de Bergermeerpolder werd op elf juli 1861 definitief door Provinciale Staten vastgesteld. Het trad op 25 september, twee weken na de afkondiging in het Provinciaal Blad, in werking. (.. *Ibidem*, pp. 20, 81; **Provinciaal Blad** 1861 nr. 63; *archief Bergermeerpolder nr. 15.*)

Het nieuwe reglement liet van de oude situatie zo goed als niets over. Het bestuur kwam te bestaan uit een dagelijks bestuur van vier heemraden en een dijkgraaf, allen benoemd door een college van zes hoofdingelanden. De hoofdingelanden zelf werden gekozen door de stemgerechtigde ingelanden. De ambtstermijnen van de leden van het dagelijks bestuur en de hoofdingelanden bedroegen respectievelijk vijf en zes jaar. Ieder jaar trad er één heemraad en één hoofdingeland af. (.. **Provinciaal Blad** 1861 nr. 63.)

Het aldus gereorganiseerde bestuur zag zich in het begin van deze eeuw gesteld voor een ingrijpende modernisering van de bemaling. In 1905 gingen voor het eerst stemmen op om gedeeltelijk van windenergie af te stappen door middel van het aanbrengen van een motoraandrijving op de vijzel van een van de molens. Zeven jaar later liet het bestuur inderdaad

een petroleummotor in de Dikke Molen plaatsen. Er bleven echter klachten over de bemaling binnenkomen. In 1922 werd de Dikke Molen tenslotte gesloopt en vervangen door een elektrisch gemaal.(.. Zeiler, 1976, pp. 35-37, vgl. met archief Bergermeerpolder nrs. 152-155, zie ook **Rapport omtrent de bemaling van de Bergermeer opgemaakt door de Vereenigde Ingenieursbureaux voor bouw- en waterbouwkunde te Rotterdam en 's Gravenhage, Dwars, Groothoff en Verhey, te 's Gravenhage** ('s Gravenhage, april 1918).)

In de loop van de jaren twintig raakte het agrarisch karakter van de Bergermeer langzaam aangetast. Langs de wegen verrezen burgerwoonhuizen. Er werden verder kort na elkaar twee zwembaden in de polder aangelegd, de Karperton en Pesie's natuurbad. Deze ontwikkelingen brachten het bestuur er in 1931 toe te besluiten ook de gebouwde eigendommen aan te slaan in de polderlasten. Hier waren bij een wijziging van het Algemeen reglement van bestuur voor de waterschappen mogelijkheden voor gecreëerd. In het aan het nieuwe Algemeen reglement aangepaste Bijzondere reglement van april 1933 werd in artikel 10 inderdaad een heffing over het gebouwd toegestaan. De inning van deze heffing droeg het reglement op aan het hoogheemraadschap Noordhollands Noorderkwartier.(.. Archief Bergermeerpolder, nr. 5, 24-3-1931; nr. 15, 90, 120; **Provinciaal Blad** 1933 nr. 109; Zeiler, 1976, p. 61.)

De Bergermeerpolder kreeg voorts direct te maken met de gevolgen van de snel op- lopende internationale spanningen na het aan de macht komen van Hitler in 1933. Deze spanningen noodzaakten de regering meer aandacht aan de landsverdediging te besteden. Een van de projecten waarmee het Ministerie van Defensie in de tweede helft van de jaren dertig voor de dag kwam was de aanleg van een militair vliegveld in de Bergermeer. Het polderbestuur werd in augustus 1937 door het Ministerie ingelicht. Vervolgens verdween ruim één vierde deel van de polder onder een laag zand. Het vliegterrein kreeg een zelfstandige bemaling. Voor dijkgraaf, heemraden en hoofdingelanden vormde de verkleining van de polder aanleiding om te proberen de bestuursomvang tot twee heemraden en vier hoofdingelanden teruggebracht te krijgen. In laatste instantie zag men echter toch van het doorzetten van dit plan af omdat na enige tijd bleek dat er van vermindering van de werkzaamheden en bemoeienissen van het bestuur geen sprake was.(.. Archief Bergermeerpolder nr. 5, 4-10-1938; nr. 28; nr. 100. *Bij de plannen tot inkrimping van het bestuur speelde ook mee dat diverse heemraden en hoofdingelanden hun zetel moesten opgeven omdat hun landerijen door Defensie waren opgekocht.*)

Na de oorlog, en met name in de jaren zestig, namen die werkzaamheden en bemoeienissen in hoog tempo toe. De stad Alkmaar verkreeg toestemming in de zuidoosthoek van de Bergermeer een nieuwe wijk te bouwen. Elders in de polder werden uitgebreide sportaccomodaties aangelegd. Daarbij kwamen nog de exploratieboringen van de Amoco Netherlands Petroleum Company. Deze hadden een gunstig resultaat zodat in 1974 een gaswinstation in de Bergermeer werd gebouwd. De overgebleven molen, de Viaan, vroeg ook om aandacht. In 1972-1973 werd dit zeldzaam geworden overblijfsel uit een voorbije tijd totaal gerestaureerd.(.. *Ibidem*, nrs. 56, 90, 106-109, 122; Zeiler, 1976, pp. 43-48, 1995, p. 61.)

Ondertussen zat de opheffing van het waterschap al enige tijd in de pen. In eerste instantie wilde de provincie de tientallen waterschappen en waterschapjes die Noord-Holland aan het begin van de jaren zestig nog rijk was in fasen tot grotere verbanden samenvoegen. Naderhand werd echter besloten om in één keer grote, ook op de lange termijn, levensvatbare waterschappen te vormen. Deze plannen mondden ondermeer uit in de oprichting van het waterschap "Het Lange Rond". In dit nieuwe waterschap gingen per 1 januari 1977 in totaal 37 oude waterschappen, waaronder de Bergermeerpolder, op. Het polderbestuur liet de opheffing overigens niet ongemerkt voorbij gaan. Het organiseerde in januari 1977 een afscheidsavond voor de bestuurs- en personeelsleden. (.. *Archief Bergermeerpolder nr. 17.*)

Over de lotgevallen van het archief tijdens de 17^e en 18^e eeuw staat ons geen informatie ter beschikking. Pas in het begin van de 19^e eeuw wordt ons een kijkje in de archiefzorg gegund. In 1810 verzocht de landdrost namelijk in een circulaire om afschriften van de keuren en reglementen van de polder. De secretaris antwoordde alle voorhanden papieren te hebben doorzocht. Het onderzoek was al afgebroken. Gelukkigerwijs, zo berichtte hij, "...mogten wij egter onlangs en zulks nog toevallig, onder reeds nodeloos geachte papieren, drie origineele stukken op spooren...". Hij merkte verder op dat er vroeger zeker meer "stukken van aangelegenheid" waren geweest, maar "...wij [moeten] het daarvoor houden dat dezelve in het ongereden of verloren geraakt zijn...". (.. *Rijksarchief in Noord-Holland, archief Departementaal Bestuur van Amstelland nr. 381. Van de gevonden stukken stuurde hij afschriften in. Het gaat om de regeling van het bestuur van 1586, de akte van non-prejuditie verleend aan de douarière van Brederode en de akte van acceptatie van het dijkgraafschap door de schout van Bergen genoemd in noot 12. Verder stuurde de secretaris een gedrukt exemplaar van de keuren op de sloten en hekstallen in, zie archief Bergermeer polder nr. 87.*)

Zestig jaar later, in 1870, vernemen we weer iets over het archief. Het bestuur besloot in dit jaar een houten kastje te laten timmeren om de oudste en belangrijkste stukken in op te bergen. Naderhand kwam men echter weer op dit besluit terug. Het duurde tot 1883 voordat er weer aandacht aan het archief geschonken. Aanleiding hiervoor was een circulaire van Gedeputeerde Staten waarin op een goede zorg voor de archieven werd aangedrongen. De polderbescheiden werden op dat moment in een kast in het polderhuis bewaard. Zij verkeerden in totale wanorde. Het bestuur stelde nu f100,- beschikbaar voor een inventarisatie. Verder besloot het dat het archief voortaan in een daartoe te maken kast bij de penningmeester aan huis opgeborgen zou worden. Enkele processen-verbaal van de overname van archivalia van de erven van overleden penningmeesters wijzen uit dat deze besluiten werkelijk ten uitvoer zijn gelegd. (.. *Ibidem, nr. 3, 12-10-1870, 16-10 en 4-12-1883; nr. 61; **Provinciaal Blad** 1883 nr. 45.*)

In 1908 kwam men terug op de bewaring van het archief ten huize van de penningmeesters. Dijkgraaf en heemraden lieten in dit jaar een brandvrije kluis in het polderhuis plaatsen waar het archief in werd geborgen. De Rijksarchivaris in Noord-Holland had evenwel bij een inspectie in 1931 geen goed woord voor deze bergplaats over. Dat de deur van de kluis niet gesloten kon worden was nog tot daar aan toe, maar de enorme vochtigheid kon hij niet door de vingers zien zo deelde hij het bestuur mede. Hij suggereerde vervolgens het archief door zijn klerk, G. van Es, te

laten inventariseren en het daarna in bewaring te geven bij het hoogheemraadschap Noordhollands Noorderkwartier. Dit had in 1928 zijn kluis kosteloos ter beschikking gesteld voor het bergen van waterschapsarchieven.(.. *Archief Bergermeerpolder nr. 4, 22-4-1908; nr. 61.*)

Het bestuur ging op het voorstel van de Rijksarchivaris in. Van Es ging daarop aan de slag. Het viel hem op dat er zo goed als geen archivalia uit de 17^e en 18^e eeuw in het archief aanwezig waren. Dit bracht hem ertoe nog eens bij de secretaris van de polder te informeren of er toch nog niet ergens delen van het archief waren achtergebleven. De Rijksarchivaris benaderde voorts het stadsarchief van Alkmaar. Wellicht dat daar nog iets te vinden was. Deze inspanningen bleven echter zonder resultaat.(.. *Ibidem nr. 61, correspondentie Regionaal Archief, map "Lange Rond", brief van de Rijksarchivaris van 3-9-1931.*)

Het werk van Van Es heeft er wel voor gezorgd dat aan de voortdurende afkalving van het archief een einde kwam. Tussen circa 1875 en zijn inventarisatie zijn namelijk nog de nodige archivalia verloren gegaan. De Vries raadpleegde voor zijn in 1876 verschenen werk **Het dijks- en molenbestuur in Holland's Noorderkwartier** bijvoorbeeld diverse 16^e eeuwse stukken uit het polderarchief die tegen 1931 verdwenen blijken te zijn.(.. *De Vries Az, 1876, p. 381. Volgens de overlevering zou een deel van het archief door muizen zijn verorberd nadat de beheerder van het polderhuis het op zolder had gedeponereerd om de kluis als aardappelbewaarpplaats in gebruik te kunnen nemen (Zeiler, 1976, p. 21).*) De belangstellende in de geschiedenis van de polder kan gedeeltelijk in de ontstane leemten voorzien door raadpleging van archivalia met betrekking op de Bergermeer in het stadsarchief van Alkmaar voor 1815.(.. *Stadsarchief Alkmaar voor 1815 nrs. 2143, 2170-2189, zie ook OA Bergen nr. 351a. Gewezen is reeds op enkele afschriften van 16^e eeuwse akten aanwezig in het Rijksarchief Haarlem, zie de noten 12 en 23.*)

Nadat Van Es in september 1931 de inventarisatie van het archief had voltooid, werd het inderdaad ondergebracht in de bewaarplaats van het hoogheemraadschap Noordhollands Noorderkwartier. In 1973 blijken de stukken ouder dan vijftig jaar te zijn overgebracht naar het Rijksarchief in Noord-Holland te Haarlem. In 1980, enkele jaren nadat de polder was opgegaan in het waterschap "Het Lange Rond", kwam het complete archief bij het voormalige Alkmaarse Gemeentearchief. In 1983 ontving stadsarchivaris Fasel nog een pak archivalia betreffende de Bergermeer uit Haarlem. Het ging hierbij om 16^e eeuwse stukken uit de collectie aanwinsten van het Rijksarchief en de gaardersarchieven van Bergen.(.. *Archief Bergermeerpolder nr. 61; Regionaal Archief correspondentie map "Lange Rond", overname van het archief van de polder van de provinciale inspectie, 15-4-1980; overname archivalia van de Rijksarchivaris, 5-4-1983. Om precies te zijn ging het om de collectie aanwinsten nr. L 546a en gaardersarchieven Bergen nr. 9. Het nr. L 546a wordt door zowel Zeiler, 1976, als Schoorl, 1970, regelmatig aangehaald.*)

Fasel stelde een voorlopige inventaris van het archief op.(.. *W.A. Fasel, **Inventaris van het archief van de Bergermeerpolder** (z.p., z.j.).*) Deze vormde het uitgangspunt voor de voorliggende definitieve inventarisatie. Tijdens de werkzaamheden werd het archief geschoond volgens de voor waterschapsarchieven geldende vernietigingslijsten.(.. *Het gaat om de "lijst van voor vernietiging in aanmerking komende bescheiden uit de archieven van de organen van*

waterschappen dagtekenende van ná 1850", bij beschikking van de Minister van W.V.C. van 18-1-1993 geldig verklaard voor bescheiden tot en met 1935, en de 'Lijst van voor vernietiging/bewaring in aanmerking komende archiefbescheiden van waterschappen van na 1935".) De lengte van het archief kon hierdoor met 0,4 m tot 2,35 m worden teruggebracht. Helaas werd één nummer uit de inventaris van Fasel niet meer bij het archief aangetroffen. Het bedoelde nummer werd toch in de voorliggende inventaris opgenomen zodat de betreffende stukken gemakkelijk kunnen worden ingevoegd wanneer zij worden teruggevonden.(.. Het betreft inventaris Fasel nr. 58, in de voorliggende inventaris nr.149) Tenslotte werden er in 1995 nog diverse bescheiden die door het waterschap "Het Lange Rond" na de opheffing uit het polderarchief waren gelicht naar het Regionaal Archief overgebracht. Het archief is openbaar, met uitzondering van enkele stukken waarvoor een openbaarheidsbeperking van 75 jaar geldt.